

Skogen kan ge avkastning utan kalhyggen

Nytt rådgivningsföretag marknadsför grönare skogsbruk

Skogsförnyelse med hjälp av kalhyggen har redan i årtionden varit dominerande inom finländskt skogsbruk. Kalytorna ogillas av de flesta av estetiska orsaker och de gynnar inte skogens biologiska mångfald. Nu görs i alla fall försök att komma ifrån kalhyggeskogsbruket genom mjukare planering och avverkning. Det första rådgivningsföretaget i denna bransch grundades 2007 och verksamheten har nu kommit väl i gång.

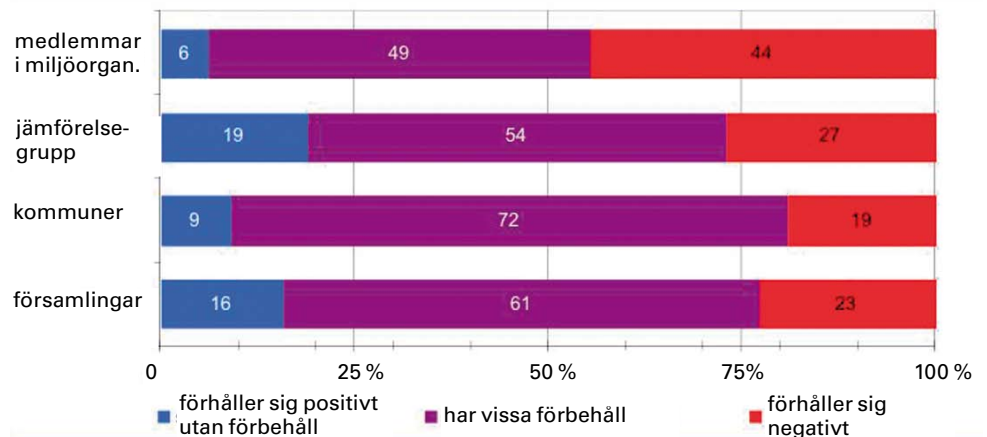
Magnus Östman

Innofor Oy heter det nya bolaget som trots sina gröna ideal fungerar med strikt vinstinriktad målsättning. Likaså är målsättningen att de skogsägare som anlitar bolaget för planering av avverkningar och andra åtgärder skall få ut pengar ur sin skog. Vinstens storlek är beroende av i hur hög grad beställaren prioriterar naturhänsyn eller virkesuttag.

Marcus Walsh, styrelseordförande för Innofor, bedömer att bolagets kunder kommer att vara i första hand skogsägare som vill balansera mellan att bevara skogens estetiska värden och betydelse för rekreation och i andra hand prioriterar den ekonomiska avkastningen. Sådana skogsägare finns bland kommuner och församlingar men också bland privata skogsägare. Walsh betonar också att kalhyggesfritt skogsbruk ofta är lönsamt i sig och kan tillämpas också i vanlig ekonomiskog.

De gallundersökningar som gjordes som grund för beslutet att grunda Innofor visade att det bland skogsägare finns ett betydande intresse för alternativ till dagens

Skogsägares inställning till kalhyggen

Så här förhåller sig olika grupper av skogsägare till kalhyggen enligt en Gallup hösten 2004 (Heikki Surakka & Marcus Walsh). Jämförelsegruppen utgörs av ett slumpvis valt sampel av skogägare med över 5 hektar skog. Antalet svar i de olika grupperna var: medlemmar i miljöorganisationer 557, jämförelsegruppen 166, kommuner 83 och församlingar 61.

strikt kalhyggesinriktade skogsbruk (se figuren ovan).

Skogsnaturens allt mer trängda situation bidrog också till att behovet av alternativ skogsbruksplanering blivit allt mer uppenbart. Marcus Walsh hänvisar till de undersökningar som visar att hotade arter har svårt att överleva i de i lag skyddade nyckelbiotoperna (skogslagens och naturvårdslagens viktiga livsmiljöer respektive skyddade naturtyper), om det mesta av den omgivande skogen kalavverkas.

– Den pågående förlusten av biodiversitet är inte bara en förlust för skogsnaturen utan ger också vår skogsindustri mycket dålig image, säger Walsh.

Kontinuitetsskogsbruk lönar sig ekonomiskt

Alternativet till kalhyggeskogsbruk går under namnet kontinuitetsskogsbruk. Detta innebär att avverkningar görs i mindre skala (30–60 procent av virkesvolymen) men oftare (15–30 års intervall) än inom det moderna skogsbruket, där slutavverkningar i regel sker efter en omloppstid på cirka 80 år. Inom kontinuitetsskogsbruket bevaras undervegetationen och träd av alla åldrar tillåts existera sida vid sida. Avverk-

ningarna koncentreras till träd med grova stammar, vilket ger sågvirke av hög kvalitet och ett högre pris än det snabbvuxna, tunnstammiga och kvistrika virke som ofta blir resultatet i dagens jämgamla trädbestånd och som närmast lämpar sig som billig massaved.

Inom kontinuitetsskogsbruket låter man skogen förnya sig och tillväxa naturligt. Därmed undviker man kostnader för plantering och plantskötsel.

Den stora frågan har varit huruvida skogen förnyar sig och tillväxer i sådan omfattning att kontinuitetsskogsbruket verkligen kan ge ekonomisk avkastning. Skogsforskningen har länge mer eller mindre helt varit inriktad på en 80-årig omloppstid där jämgamla bestånd gynnas genom markberedning, plantering, gallring och slutavverkning. Det är först under de senaste drygt tio åren som forskning i kontinuitetsskogsbruk visat att detta i många fall är minst lika lönsamt som det kalavverkningsinriktade skogsbruket – rent ekonomiskt.

I Finland har framförallt professor emeritus Erkki Lähde och hans forskargrupp övertygande visat att kontinuitetsskogsbruk lönar sig (se t.ex. Finlands Natur nr 3/2004). Lähdes forskning har fått

Detta skogsområde i Kullaa i Björneborg (övre bilden) har avverkats enligt kontinuitetsskogsbrukets principer åren 1985, 1994 och 2007. Vid varje avverkning har 60–80 kubikmeter ved avlägsnats. Efter den sista avverkningen återstod cirka 105 kubikmeter. Detta innebär att skogsområdet inte avverkats speciellt försiktigt, utan närmast så att den ekonomiska vinsten skulle maximeras. Ändå är skillnaden stor jämfört med hur ett skogsområde vanligen ser ut efter en kalavverkning (nedre bilden).

av de grova träden (kontinuitetsskogsbruk inriktat på naturhänsyn), vilket på sikt bidrar till att öka mängden grovstammig död ved i skogen. Speciellt i närheten av nyckelbiotoper rekommenderas åtgärder som ökar mängden död ved och gynnar de arter som är beroende av denna.

Klarar FSC-kriterier

Innofor erbjuder även sedvanliga skogsbruksplaner, om beställaren så önskar.

– Det är ändå mycket osannolikt att de skogsägare som beslutar sig för att anlita Innofor skulle kräva kalhyggesavverkningar, bedömer Walsh.

Han betonar att bolaget är noga med att de nyckelbiotoper som skyddas av skogslagen och naturvårdslagen sparas med minst lika stor marginal som är praxis idag. Likaså beaktas de krav på naturhänsyn som skogscertifieringen ställer.

– Vår målsättning är att de skogslägenheter vi har hand om utan problem skall kunna certifieras enligt FSC:s kriterier.

– Skogscertifiering enligt FSC kommer att öka i betydelse, säger Walsh och hänvisar till fallet med tryckningen av den finska upplagan av den sista av de populära Harry Potter-böckerna. Den boken var man tvungen att trycka på tyskt papper eftersom det inte fanns FSC-märkt papper i Finland. Det absoluta FSC-kravet kom från bokens författare, J. K. Rowling.

Möjligt att helt frånga kalavverkningar

Innofor bedömer att det i vissa fall kommer att finnas behov att påskynda den naturliga skogsförnyelsen även inom kontinuitetsskogsbruket. Om skogen länge skötts med en kalavverkning som mål och den därmed utgörs av gallrade jämnåriga bestånd av till exempel 80-åriga granar är de svårt att snabbt övergå till regelrätt kontinuitetsskogsbruk. Då kan kalavverkning vara nödvändig innan skogen kan börja skötas enligt kontinuitetsskogsbrukets principer. På små ytor kan en ytlig markberedning och plantering i liten skala i vissa fall vara

ta emot en hel del kritik, men under den senaste tiden har forskning på andra håll gett liknande resultat som de Lähde kommit till. I Norge har nyligen skogägarföretaget Glommen Ab i sina undersökningar kommit fram till att kontinuitetsskogsbruk skulle löna sig på betydande skogsarealer. De senaste rönen på detta område står skogsekonomen, professor Olli Tahvonen vid skogsforskningsinstitutet för. I oktober 2007 offentliggjorde han resultaten från en avancerad datormodellering, där utgångspunkten var ett stort material av uppmätta variabler som beskriver hur skogen reagerar efter olika typer av avverkning. Tahvonens modell visade att åtminstone i fråga om frodig granskog av MT-typ är kontinuitetsskogsbruk allmänt taget cirka 30 procent mer lönsamt än kalhyggesinriktat skogsbruk – rent ekonomiskt. Detta överraskande resultat, som bedöms som mycket tillförlitligt, har väckt en hel del uppseende bland de etablerade forskarna i skogsbruksekonomi.

Följer bestämmelser om skogsförnyelse

Innofor rekommenderar i första hand kontinuitetsskogsbruk för sina kunder.

Walsh betonar att Innofor är mån om att undvika alla konflikter med myndigheterna. Han är övertygad att det går att hitta sådana tolkningar av bestämmelserna om skogens förnyelse som både skogsvårdsmyndigheter och grönt tänkande skogsägare kan omfatta.

– Det är fullständigt klar att det finns rikligt med skogsområden där landskapsvård och skydd av skogen för rekreationsändamål är minst lika viktigt som ekonomisk skogsbruk. Ändringarna i skogslagens sjätte paragraf gör det möjligt för skogsägarna att prioritera landskapsvård och rekreation istället för maximal ekonomisk avkastning, säger Walsh.

Han berättar att kontinuitetsskogsbruket även gynnar viltet genom att undervegetationen sparas. I en skog där högre träd helt dominerar och skyddande undervegetation mer eller mindre saknas på grund av tidigare gallringar, blir till exempel järpen ett lätt byte för duvhöken.

Avverkningarna inom kontinuitetsskogsbruket koncentreras till grova träd. Beroende på skogsägarens önskemål kan man antingen avverka merparten av de grova träden (ekonomiskt inriktat kontinuitetsskogsbruk) eller spara en större del

Forskare kommenterar kontinuitetsskogsbruk

Professor Olli Tahvonen vid Skogsforskningsinstitutet kommenterar kontinuitetsskogsbrukets ekonomiska förutsättningar så här:

– Rent vetenskapligt har det i Finland inte publicerats en enda undersökning med vilken man skulle ha bevisat att skogsbruk som gynnar jämgamla bestånd skulle vara mer ekonomiskt lönsamt än kontinuitetsskogsbruk med bestånd av olika ålder. Det är i detta sammanhang viktigt att skilja mellan forskning gällande ekonomisk lönsamhet och forskning i skogsbruk där målet är en maximering i virkesvolymen.

– Jag anser att vi bör visa stort intresse för kontinuitetsskogsbruket och inte förhålla oss till det med fördömande misstro, vilket allmänt har varit fallet.

nödvändig för att få igång förnyelsen.

Enligt Walsh skulle det i princip inte vara nödvändigt att på längre sikt använda kalhyggesinriktat skogsbruk någonstans i Finland. Men då måste man först avverka de jämgamla bestånden och starta på nytt enligt kontinuitetsskogsbrukets principer.

Eftersom det är ett obestriddigt faktum att det finns betydande arealer som inte i vilket fall som helst kommer att kalavverkas, vore det av största vikt att forskningen i hur man kan optimera kontinuitetsskogsbruket skulle komma i gång på allvar. Walsh tycker att det är närmast oansvarigt av skogsindustrin och den statligt finansierade skogsforskningen att så helt förbise kontinuitetsskogsbruket.

Han efterlyser också undersökningar om hur faunan och florans klarar sig i nyckelbiotoper som lämnas kvar på ytor som sköts enligt kontinuitetsskogsbrukets principer, jämfört med nyckelbiotoper på ytor som i övrigt kalhuggs. Sådana studier har veterligen ännu aldrig utförts.

Inget alternativ till fredningar

Marcus Walsh är inte överoptimistisk när det gäller kontinuitetsskogsbrukets betydelse för den biologiska mångfalden.

– Skyddet av nyckelbiotoperna och skogscertifieringen utgör bara en del av lösningen på frågan om hur skyddet av skogar effektivt skall genomföras. Kontinuitetsskogsbruket är inte heller mer än en dellösning, trots att dess betydelse kan vara avsevärd om det genomförs på stora arealer.

– Det finns inget som kan ersätta betydelsen av ett ordentligt nätverk av skyddsområden som inkluderar de kvarvarande värdefulla naturskogarna i södra Finland. Om Innofor upptäcker sådana skogar på sin kunds mark rekommenderar bolaget i första hand fredning med ersättning från det statliga METSO-programmet, för att på så sätt bidra till att arealen skyddad skog i södra Finland ökar. Kunden kan befullmäktiga Innofor att representera honom i fredningsförhandlingarna.

Ralf Wistbacka, koordinator för Natur och Miljöns kampanj ”Skog för alla”, bedömer att koninuitetsskogsbruket skulle gynna förekomsten av flygekorre.

– Förutsatt att boträden och träden i dess omedelbara närhet lämnas kvar kunde kontinuitetsskogsbruket, i motsats till kalhyggeskogsbruket, bli en lösning på hur vi skall hantera EU-ansvarsarten flygekorre.

Lovande start

Innofor har kommit bra igång med sin verksamhet. Den aktieemission som genomfördes under vårvintern lyckades enligt förväntningarna, och företaget har därmed finansieringen tryggad för sitt första verksamhetsår. Företaget har hittills fått främst privatpersoner som kunder, men även församlingar och kommuner har visat intresse för mjukare skogsbruksmetoder. Det intygar företagets skogsvårdschef Matti Välimäki och VD Erno Lehto. Speciellt nöjda är de och Marcus Walsh med att Innofor kunnat sluta avtal med Kyrkslätt om att göra upp skogsbruksplaner för alla kommunens ekonomi- och rekreationsskogar för åren 2008–2010.

Innofors konkurrenter är närmast skogsbruksföreningar, skogscentraler, privata rådgivningsbolag och skogsindustrins rådgivningsföretag. Ingen av dessa har hittills i högre grad reagerat på att de fått en ny medtävlare.

Välimäki och Lehto uppmanar skogsägare att begära offerter för skogsbruksplaner och övrig service. Innofors tjänster är en aning högre prissatta än motsvarande hos skogsbruksföreningarna, vilket enligt Välimäki och Lehto beror på att dessa erhåller statligt stöd för sin verksamhet.

– Vi tror ändå att vi kan konkurrera med tjänster av mycket hög kvalitet som kan skraddarsys för varje kund enligt dennas önskemål. 🌱

Mer information om kontinuitetsskogsbruk och Innofor hittas på: www.innofor.fi

Utbildning i kontinuitetsskogsbruk, service även på svenska

Eftersom Innofor förutom skogsrådgivning även planerar och övervakar avverkningar och sköter virkesaffärer, utbildar bolaget även arbetskraft inom dessa områden. Avverkningar, som följer kontinuitetsskogsbrukets principer om att spara undervegetationen, är mer krävande än kalavverkningar, vilket förutsätter specialkunskaper hos personalen. I den utbildning som Innofor genomförde i maj deltog även en svenskspråkig skogsfackman, Peik Grönholm. Han kommer i framtiden att kunna erbjuda service på svenska i området längs sydkusten.